

Migracije stanovništva u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2010. do 2020.

Knežević, Niko

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:938636>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-12**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet

Preddiplomski stručni studij

Poslovna ekonomija-smjer Trgovinsko poslovanje

**Migracije stanovništva u Republici Hrvatskoj u razdoblju od
2010. do 2020.**

Završni rad

Niko Knežević

Zagreb, svibanj, 2022.

Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet

Preddiplomski stručni studij

Poslovna ekonomija-smjer Trgovinsko poslovanje

**Migracije stanovništva u Republici Hrvatskoj u razdoblju od
2010. do 2020.**

**Population migrations in the Republic of Croatia in the period
from 2010 to 2020**

Završni rad

Student: Niko Knežević

JMBAG studenta: 0067607317

Mentor: Izv. prof. dr. sc. Tomislav Sekur

Zagreb, svibanj, 2022.

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni/diplomski/poslijediplomski specijalistički rad, odnosno doktorski rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Zagreb 11.05. 2022.

(mjesto i datum)

Niko Knežević

(vlastoručni potpis studenta)

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Migracije i vrste migracija.....	2
2.1. Pojam migracija.....	2
2.2. Vrste migracija	3
2.2.1. Emigracija i imigracija	3
2.2.2. Unutarnja i vanjska migracija.....	4
2.2.3. Ostale vrste migracije	6
3. Migracije u Hrvatskoj od 2010. do 2020. godine.....	7
3.1. Migracije stanovništva Hrvatske prije pristupanja Hrvatske u EU	7
3.1.1. Vanjska migracija stanovništva Hrvatske prije pristupanja Hrvatske u EU	7
3.1.2. Unutarnja migracija stanovništva Hrvatske prije pristupanja Hrvatske u EU	9
3.2. Migracija stanovništva Hrvatske nakon pristupanja Hrvatske u EU	11
3.2.1. Vanjska migracija stanovništva Hrvatske nakon pristupanja Hrvatske u EU	11
3.2.2. Unutarnja migracija stanovništva Hrvatske nakon ulaska Hrvatske u EU	14
4. Uzroci migracija i posljedice na hrvatsku i njenu budućnost	17
4.1. Uzroci koji potiču emigraciju.....	17
4.2. Uzroci koji potiču imigraciju.....	18
4.3. Razlozi i posljedice iseljavanja seoskog stanovništva u RH	19
4.4. Uzroci i posljedice odlaska mladih iz hrvatske	20
4.5. Posljedice povećanog broja migracija i pada broja stanovnika za budućnost RH i prijedlog za rješavanje tog problema	23
5. Zaključak.....	26

1. Uvod

Od našeg nastanka pa sve do danas ljudski rod je uvijek imao jednu zajedničku osobinu, a to je selidba odnosno migracija na neka nova neotkrivena mjesta na kojima bi pokušali živjeti bolji život ili steći neka nova iskustva. Predmet ovog završnog rada su migracije stanovništva Republike Hrvatske od 2010. do 2020. Cilj rada objasniti je što su migracije, kakve su bile migracijske promjene kroz određeni vremenski period, kakve posljedice stvaraju i na koji način Hrvatska može smanjiti utjecaj emigracija te povećati imigracije. Migracije su trajna ili privremena promjena mjesta boravka neke osobe, obitelji ili naroda na nekom mjestu. Migracija se također može opisati kao kretanje stanovništva s ciljem odlaska na neko određeno mjesto. Uzroci migracija su različiti. U drugom poglavlju će detaljnije biti objašnjen pojam i koje vrste migracija razlikujemo; što su emigracija i imigracija te koja je razlika između unutarnjih i vanjskih migracija. Postoje različiti načini migriranja. Jedan od najčešćih razloga migracija su potraga za poslom ili drugačijim novim poslom i omogućavanje boljeg života ne samo sebi nego i svojoj obitelji i budućnim generacijama koje dolaze. Neki migranti su možda zadovoljni svojim životom i okruženjem ali su zbog određenih okolnosti, na koje nemaju utjecaj, jednostavno bili prisiljeni napustiti mjesto stanovanja. Danas smo nažalost svjedoci velikoj migraciji stanovnika Ukrajine gdje uzrok nije potraga za poslom već ratne okolnosti uslijed ruske agresije. U trećem poglavlju biti će prezentirana emigracija i imigracija građana Republike Hrvatske u periodu od 2010. do 2020. godine, sa većim fokusom na pojedine godine, kroz statističke podatke dobnih i spolnih skupina prikazane u tablicama i grafikonima te koliko po gradovima, županijama i regijama ima migranata u godini. Pomoću podataka pokušat će se prezentirati i dati zaključak zašto u određenim regijama ima više useljavanja ili iseljavanja, koji su razlozi te koja su potencijalna rješenja kako bi ta mjesta mogla smanjiti odnosno povećati migraciju. Visoka ili niska emigracija može stvoriti probleme za države, pogotovo za slabo razvijene. U četvrtom poglavlju osim uzroka koji potiču imigraciju i emigraciju, biti će objašnjeni razlozi i posljedice iseljavanja seoskog stanovništva u gradske sredine u RH. U završetku rada biti će opisani najčešći razlozi odlaska mladih iz Hrvatske te kakve posljedice dugoročni pad broja stanovnika ima na budućnost Hrvatske i sa kojim prijedlozima i idejama država može riješiti ili ublažiti te probleme koji utječu na njenu atraktivnost za imigraciju i povećanje proračuna.

2. Migracije i vrste migracija

2.1. Pojam migracija

Migracije kao pojam su kompleksne. U najširem je smislu prostorna pokretljivost stanovništva, a u užem smislu trajnija promjena mjesta stalnoga boravka pojedinaca ili društvenih skupina. Migracije su stalne ili privremene (Hrvatska enciklopedija, 2021). Iako su migracije uvijek postojale, nisu sve bile izvedene na isti način ili zbog istih razloga. U početku čovječanstva ljudi su se većinom selili zbog neimaštine, loših životnih uvjeta i potrage za hranom. Tada je većina selidba bila u grupama. Primjer jednog velikog razloga migracija u 14. stoljeću bila je bolest, kuga. Dok su u 20. stoljeću ljudi bili prisiljeni napuštati svoje domove zbog prvog i drugog svjetskog rata, ratnih stradanja, progona i neimaštine. Danas u 21. stoljeću najveći broj ljudi napušta svoje domove zbog posla tj. odlaze raditi u države koje imaju manjak radne snage i mogu im ponuditi bolju plaću i životne uvjete. Najbolji primjer su hrvatski državljani koji najviše odlaze raditi u Njemačku i Irsku. Navedeni primjeri ukazuju na nekoliko raznih uzroka migracija kroz povijest. Iako su većina migracija stalne, to ne znači da su one jedine.

2.2. Vrste migracija

Migracija je moguća na mnogo različitih načina. Migrirati se može hodom ili nekim prijevoznim sredstvom. Tokom 19. i 20. stoljeća bile su česte međukontinentalne migracije brodom kao sredstvom putovanja, uzrokovane siromaštvom, na primjer stanovništvo Dalmacije, Irske, Italije putovali su u Južnu ili Sjevernu Ameriku ili Australiju. Ne postoji jedna jednostavna podjela načina migracija, ona je složena i ima više različitih oblika. Najjednostavnije su dnevne migracije koje se događaju putovanjem na posao s jednog mjesta na drugo. Na primjer sa ruralnih područja na dnevnoj bazi putuje se u gradove na posao.

2.2.1. Emigracija i imigracija

Jedna od najosnovnijih podjela migracije je na emigraciju i imigraciju. Imigracija ili useljavanje je proces ulaska u stranu zemlju iz druge zemlje. Glavni razlog njihovog useljavanja je pronalaženje boljeg životnog standarda od matične zemlje ili drugih raznolikih razloga kao što su bolje mogućnosti za posao, karijeru, obrazovanje, zdravstvo i drugo (Strephonsays, 2018). Imigracije za zemlje odredišta (imigracije) pridonose ublažavanju nepovoljnih demografskih trendova, zadovoljavanju potreba tržišta rada, održavanju postojeće razine radne snage, rastu produktivnosti, profesionalne pokretljivosti i gospodarskome rastu (Družić, Beg, Raguž Krištić, 2016; str. 175).

Emigracija ili iseljavanje je postupak napuštanja vlastite zemlje često da se trajno nastani u drugoj zemlji. U velikom broju slučajeva emigracija je selidba u inozemstvo. Emigracija za zemlje podrijetla migracije (emigracije) osigurava manji rast stanovnika, a novčane doznake radnika iz inozemstva imaju važnu ulogu u ublažavanju siromaštva (Penava, 2011).

2.2.2. Unutarnja i vanjska migracija

Unutarnje migracije su selidba stanovništva s jednog mjesta na drugo unutar granica te države. Da bi migracija bila unutarnja mora ostati unutar granica te iste države. Unutarnje migracije se mogu podijeliti prema udaljenosti migracije, duljine boravka te obilježja mjesta u koje se migrira i što ti ono može pružiti (Wertheimer-Baletić, 1999).

Unutarnje migracije se dijele na: migracije na kraće distance, te migracije na veće distance. Migracije koje se odnose na kraće distance su najčešće migracije koje se dešavaju unutar općine, a to su prema terminologiji migracije "iz nekoga drugog mjesta ali iz iste općine. Migracije na veće distance (interregionalne) su one izvan vlastite općine, izvan vlastite županije ili vlastite regije (Wertheimer-Baletić, 1999).

Veće unutarnje migracije su najčešće dugotrajne, dok kraće migracije su najčešće privremene. Kraće migracije su većinom privremene jer postoji velika vjerojatnost da se ta osoba vrati na staro mjesto stanovanja.

Socio-psihološki čimbenik također ima veliki utjecaj na migraciju selo-grad, a ona se može svesti na veliku privlačnost gradskog života, tj. na neke prednosti života u gradu u odnosu na život na selu. Takve su prednosti, primjerice bolje i kvalitetnije obrazovanje, veća mogućnost boljeg ili zanimljivijeg zaposlenja, veća primanja i bolja perspektiva za zaradu, veća kulturna ponuda, bolji uvjeti stanovanja, mogućnost zabave, bavljenje sportom i drugim aktivnostima, bolja zdravstvena zaštita, sigurnost života itd.

Iz svega navedenog možemo zaključiti da najveći i najčešći razlog unutarnjih migracija su nedovoljna razvijenost određenih dijelova Hrvatske. Ljudi napuštaju manja mjesta u gorskoj, kontinentalnoj i istočnoj Hrvatskoj jer im ne mogu pružiti uvjete za posao, obrazovanje i općenito životni standard kao neki veći gradovi ili razvijenija područja.

Vanjska migracija je migracija iz jedne države u drugu, selidbom osoba izlazi izvan granica države u kojoj trenutno živi. Vanjska migracija se dijeli na interkontinentalnu, intarkontinentalnu i međudržavnu.

Interkontinentalna migracija je migriranje s jednog kontinenta na drugi. Intrakontinentalna migracija je selidba iz jedne države u drugu ali s istog kontinenta a međudržavna migracija je migracija koja uključuje više od jedne države (Wertheimer-Baletić, 1999:320).

Vanjske migracije su prevladavajući hrvatski migracijski tip. Ovisno o migracijskoj distanci, mogu se podijeliti na: vanjske migracije unutar bivšega jugoslavenskog prostora, europske vanjske migracije i iseljništvo (Lajić, 2002).

Kao i kod unutarnjih migracija najčešći faktor koji potiče selidbu je gospodarski. Stanovnici siromašnih i slabo razvijenih zemalja većinom iz istočne Europe napuštaju domove i odlaze u razvijene zapadne zemlje u nadi za boljim životom. Osim gospodarskih, kod vanjskih migracija veliki utjecaj imaju i politički čimbenici, društveno i državno uređenje, ljudska prava, rasa, vjera itd.. (Wertheimer-Baletić, 1999:320).

Prije migriranja važno je odrediti prednosti i nedostatke migracije (Thpanorama, 2022).

Prednosti su:

1. Poboljšanje kvalitete života
2. Nova osobna i profesionalna iskustva
3. Stjecanje novih prijateljstva
4. Kontakt s novim kulturama i širenje znanja

Nedostatci su:

1. Ksenofobija i kulturne prepreke
2. Idiomske barijere
3. Nedostatak ponude radne snage
4. Napuštanje obitelji i prijatelja

2.2.3. Ostale vrste migracije

Osim unutarnjih i vanjskih, te emigracija i imigracija postoje još nekoliko vrsta migracija.

- 1. Vrste migracija prema vremenu-** privremene i stalne. Stalne migracije nastanu kada osoba napusti mjesto stanovanja zauvijek, a privremene migracije su one u kojima se migranti vraćaju na svoje na mjesto stanovanja nakon nekog vremena (Sanchez, 2017).
- 2. Vrste migracija prema karakteru-** prisilna i dobrovoljna. Prisilna migracija je kada stanovnike određene države netko ili nešto tjera na migraciju (rat, potres, uragan, požar, poplava, suša i dr.). Takve migrante često nazivamo izbjeglicama. Prisilna migracija je u velikom broju slučajeva opasna. Osobe koje žive u zemljama koje su siromašne ili pod ratnim stanjem često biraju rizične načine kako bi pobjegli iz zemlje i mnogi od njih poginu na tom putu. Dobrovoljna migracija nastupa kada migrant bez ikakvog utjecaja ili naredbe svojom voljom napusti mjesto stanovanja (najčešće zbog potrage za poslom ili boljim životom).
- 3. Vrste migracija prema ekonomskom stanju-** ekonomske i neekonomske. Ekonomske migracije su učestale u siromašnim zemljama koje ne mogu ponuditi jednake životne uvjete većini građana te zbog toga mnoštvo stanovnika živi u siromaštvu i većinom se odlučuje za odlazak iz zemlje i potragu za srećom i boljim životom negdje drugdje. Neekonomske migracije su migracije koje nisu povezane za ekonomsko stanje države niti njezinih stanovnika. Takvi stanovnici napuštaju državu zbog želje za novim iskustvom, drugačijim načinom života u nekoj drugoj državi gdje očekuju da će ostvariti očekivano ili traženo.

3. Migracije u Hrvatskoj od 2010. do 2020. godine.

U ovom poglavlju biti će iznesen pregled migracija u Hrvatskoj kroz prošlo desetljeće te će biti objašnjeni razlozi većih i manjih migracija u nekom području ili nekoga spola.

3.1. Migracije stanovništva Hrvatske prije pristupanja Hrvatske u EU

3.1.1. Vanjska migracija stanovništva Hrvatske prije pristupanja Hrvatske u EU

Od osamostaljenja od Jugoslavije i svojeg osnutka, Republika Hrvatska je sve do kraja 2000-tih imala porast broja stanovnika. U 1990-ima unatoč velikom iseljenju zbog Domovinskog rata, država je i dalje bilježila veći broj doseljenika. U ranim 2000-ima broj imigranata je pao ali je migracijski saldo kroz sve te godine i dalje je bio pozitivan. Prvi pad broja stanovnika Hrvatska je doživjela 2009. kada se 1472 osoba više odselilo nego uselilo (vidjeti Tablica 1). Trend blagog pada broja stanovnika se nastavio do ulaska u Europsku uniju. Glavni faktor zbog kojeg je Hrvatska doživjela prvi pad broja stanovnika je svjetska kriza 2008. Velik broj građana tada je upao u financijske probleme te su zbog neimaštine i siromaštva iselili i potražili kvalitetniji i sretniji život izvan Hrvatske.

Tablica 1: Vanjske migracije u Hrvatskoj prije ulaska u Europsku Uniju

Godine	Doseljeni iz inozemstva	Odseljeni u inozemstvo	Migracijski saldo
2010.	4 985	9 860	- 4 875
2011.	8 534	12 699	-4 165
2012.	8 959	12 877	-3 918

Izvor: DZS (2011, 2012, 2015.)

Povećani broj iseljenika možemo vidjeti i po spolnoj strukturi (vidi Tablica 2). Do 2009. godine Hrvatska je imala preko 10 000 doseljenika, dok je u zadnje četiri godine prije ulaska u EU taj broj pao ispod 10 000 a 2010. godine čak i ispod 5000. Što se tiče odseljenih, Hrvatsku je prije svjetske krize napuštalo oko 7000 ljudi, dok nakon nje taj broj narastao preko 12 000. U broju doseljenih osoba više je muškaraca, dok je u broju odseljenih više žena.

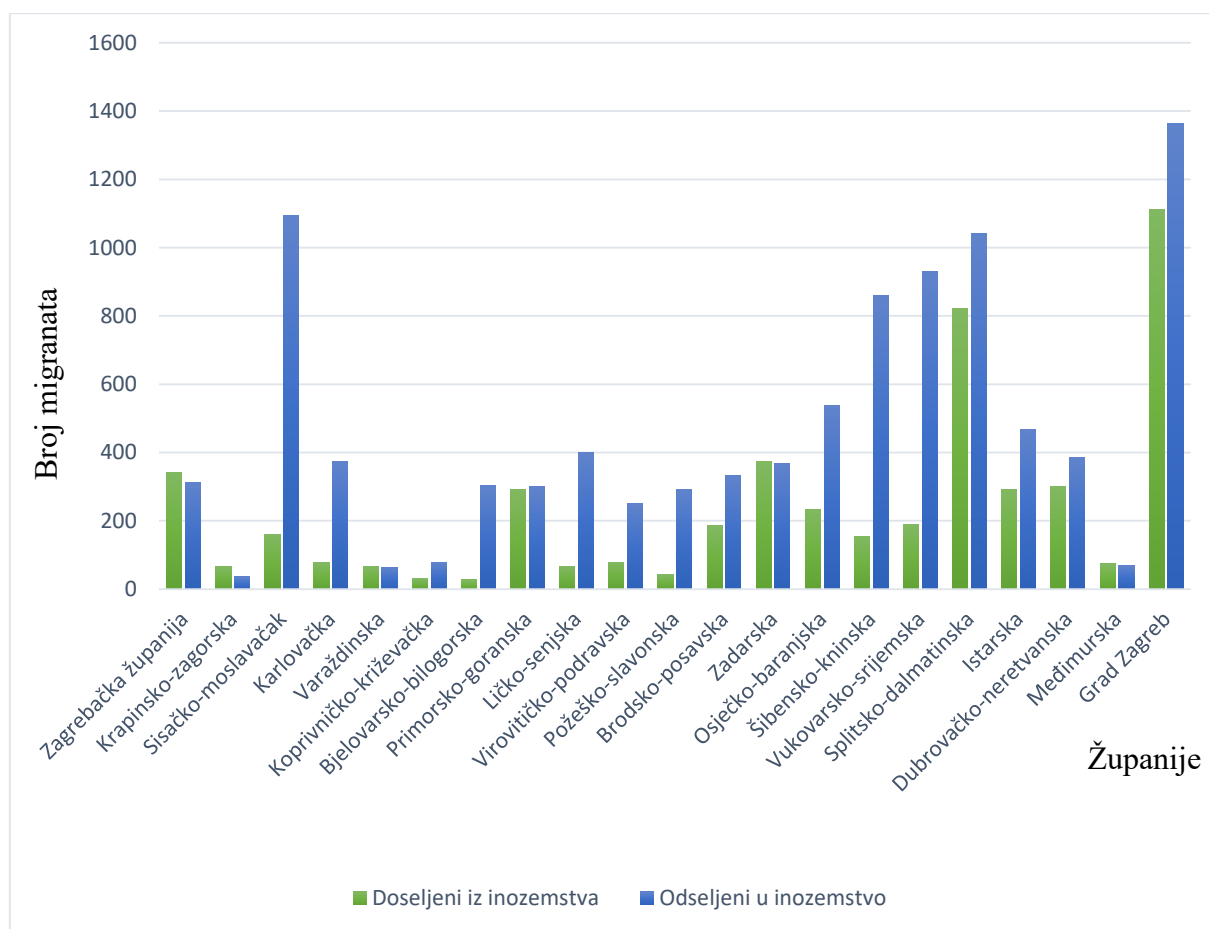
Tablica 2: Vanjske migracije u Hrvatskoj prije ulaska u Europsku uniju po spolu

Godine	Dospeljeni iz inozemstva(imigranti)			Odseljeni u inozemstvo(emigranti)		
	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno
2005	7 540	6 690	14 230	3 018	2 994	6 012
2006	8 155	6 823	14 978	3 840	3 852	7 692
2007	7 940	6 682	14 622	4 540	4 462	9 002
2008	7 690	6 851	14 541	3 695	3 793	7 488
2009	4 528	3 940	8 468	4 955	4 985	9 940
2010	2 630	2 355	4 985	4 838	5 022	9 860
2011	4 254	4 280	8 534	6 768	5 931	12 699
2012	4 639	4 320	8 959	6 381	6 496	12 877

Izvor: DZS (2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012.)

Pad broja stanovnika vidljiv je ne samo po spolnoj strukturi nego i po županijama. Grafikon 1 prikazuje nam kakve su bile vanjske migracije u svih 21 županija u RH u 2010. Uočavamo da je samo 5 županija imalo pozitivan migracijski saldo te godine, dok je ostalih 16 županija imalo pad broja stanovnika. Županije sa najvećim padom broja stanovnika ne samo u 2010. nego i u ostalim godina su županije u Slavoniji i Gorskom Kotaru gdje je najveći problem loša gospodrastvena situacija i teško nalaženje posla naročito za mlade, nizak životni standard i loša infrastruktura i povezanost koje prisiljavaju građane na iseljenje. Čak i Grad Zagreb, najveći i najrazvijeniji hrvatski grad bilježi manjak stanovnika

Grafikon 1: Vanjske migracije Republike Hrvatske po županijama u 2010. prije ulaska u Europsku uniju.

Izvor: DZS (2010.)

3.1.2. Unutarnja migracija stanovništva Hrvatske prije pristupanja Hrvatske u EU.

Osim vanjskih migracija također postoje i unutarnje migracije. Moguća je selidba na tri načina:

1. Među naseljima istoga grada/općine
2. Među gradovima/općinama iste županije
3. Među županijama

Neposredno prije ulaska u Europsku uniju, dva najzastupljenija načina unutarnje migracije u Hrvatskoj bila su među gradovima/općinama iste županije i migracija među županijama.

Migracija među naseljima istoga grada/općine najmanje se odvijala. U tom periodu ukupan broj unutarnjih migracija kretao se između 66-75 tisuća osoba (vidi Tablica 3).

Tablica 3: Unutarnja migracija stanovništva RH prema području preseljenja prije ulaska u Europsku uniju

Godine	Preseljeno stanovništvo			Ukupno
	Među naseljima istoga grada/općine	Među gradovima/općinama iste županije	Među županijama	
2008	16 301	29 189	29 557	75 047
2009	16 136	27 419	27 798	71 353
2010	15 008	25 885	25 846	66 739
2011	15 653	27 236	28 514	71 403
2012	14 314	26 908	27 617	68 839

Izvor: DZS (2008, 2009, 2010, 2011, 2012.)

Prema spolnoj strukturi uočavamo da žene više migriraju nego muškarci. Nekoliko godina prije ulaska u EU, broj muškaraca koji migrira kreće se od 30-33 tisuće migranata, dok je broj ženskih migranata između 36-41 tisuće osoba. Zaključujemo da žene imaju veću potrebu za migracijom od muškaraca, da se ne zadovoljavaju se lošom situacijom nego su ambicioznije i ustrajnije u potrazi za kvalitetnijim i plaćenijim poslovima te socijalnom i društvenom prihvaćenosti (vidjeti Tablica 4).

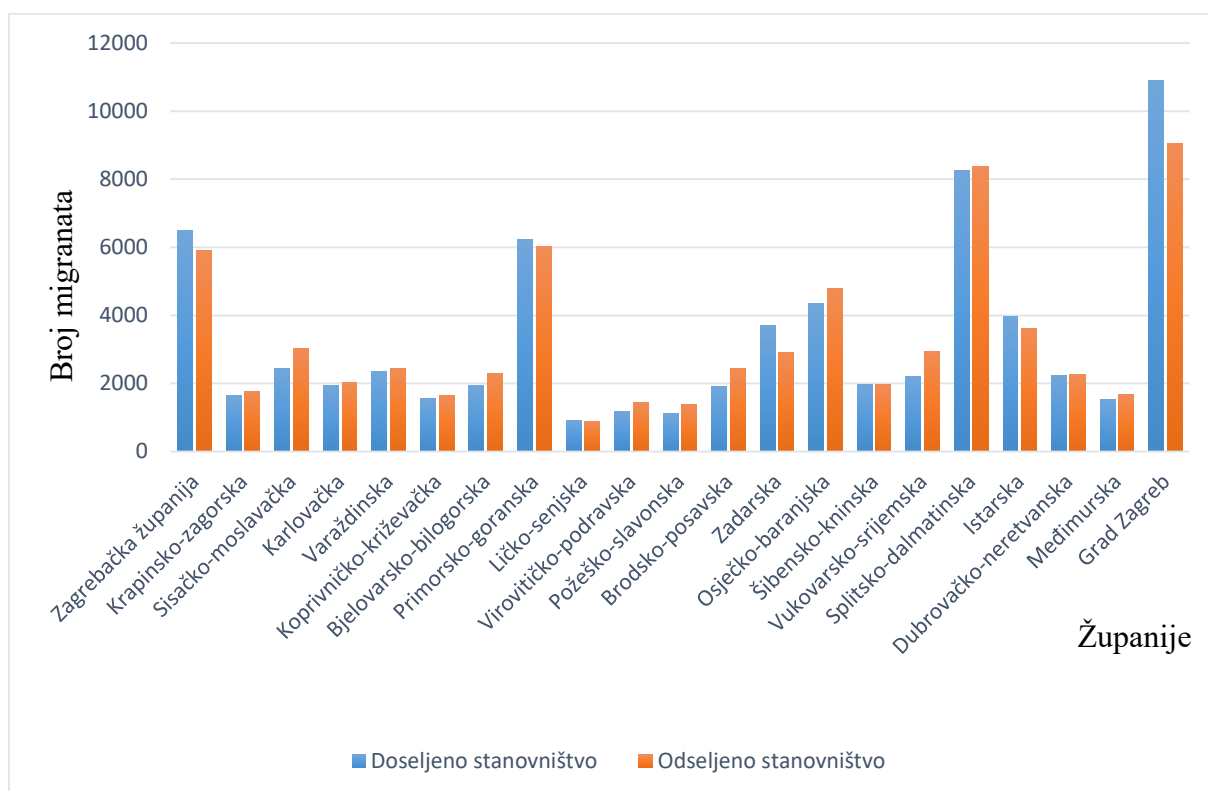
Tablica 4: Unutarnja migracija u Hrvatskoj prema području preseljenja po spolnoj strukturi prije ulaska Hrvatske u Europsku uniju

Godine	Spol		Preseljeno stanovništvo			Ukupno
	Muškarci	Žene	Među naseljima istog grada/općine	Među gradovima/općinama iste županije	Među županijama	
2008	33 872	41 175	16 301	29 189	29 557	75 047
2009	31 954	39 399	16 136	27 419	27 798	71 353
2010	29 874	36 865	15 008	25 885	25 846	66 739
2011	32 328	39 075	15 653	27 236	28 514	71 403
2012	31 063	37 776	14 314	26 908	27 617	68 839

Izvor: DZS (2008, 2009, 2010, 2011, 2012.)

Grafikon 2 prikazuje nam kako su izgledale unutarnje migracije u Hrvatskoj prema županijama u 2012. Kao i kod vanjskih migracija, veći broj županija doživio je pad broja stanovnika, dok je samo nekolicina doživjela porast. Najveći broj migranata migrirao je u Zagreb, dok ih je najmanje migriralo u Ličko-senjsku županiju. Možemo zaključiti da je proces selidbe iz sela u grad u Hrvatskoj sve veći te da mala mjesta i naselja imaju sve manje stanovnika.

Grafikon 2: Unutarnje migracije prema području preseljenja u Hrvatskoj prije ulaska u Europsku uniju prema županijama u 2012.

Izvor: DZS (2012.)

3.2. Migracija stanovništva Hrvatske nakon pristupanja Hrvatske u EU

3.2.1. Vanjska migracija stanovništva Hrvatske nakon pristupanja Hrvatske u EU

Neposredno prije ulaska u Europsku uniju, broj stanovnika u Hrvatskoj počeo je padati. Ulazak u EU, pridonio je još većem padu. Prvih nekoliko godina nakon ulaska, vidljiv je znatni porast u broju iseljenih, dok je porast doseljenih bio blag i minimalan (vidi Tablica 5). 2017. bila je rekordna godina po padu broja stanovnika sa preko 30 000. U sljedeće tri godine uočavamo

uvelike manji pad broja stanovnika. Faktor koji je ponajviše doprinio tome je to što se država odlučila zapošljavati mnogo veći broj stranih radnika nego dosada kako bi smanjila taj pad.

Tablica 5: Vanjska migracija stanovništva Hrvatske nakon ulaska u Europsku uniju

Godine	Doseljeni iz inozemstva	Odseljeni u inozemstvo	Migracijski saldo
2013	10 378	15 62	-4 844
2014	10 638	20 858	-10 220
2015	11 706	29 651	-17 945
2016	13 985	36 436	-22 451
2017	15 553	47 352	-31 799
2018	26 029	39 515	-13 486
2019	37 726	40 148	-2 422
2020	33 414	34 046	-632

Izvor: DZS (2020.)

Tablica 6 prikazuje vanjske migracije u Hrvatskoj prema spolnoj strukturi. Uočavamo velike promjene u odnosu na migracije prije ulaska u EU. Tada je Hrvatska imala malen pad broja stanovnika i iseljavalo je više žena nego muškaraca. Svojim članstvom u Europskoj uniji, uvelike se povećao broj emigranata. Također muškarci sada mnogo više iseljavaju nego žene. Razlog tome je to što je Hrvatska postala dio unutarnjeg tržišta EU koje je omogućilo lakše zapošljavanje hrvatskim državljanima u državama članicama. Zapošljavaju se na iste poslove koji su bolje plaćeni i pružaju im bolje uvjete. Države EU su puno bolje društveno i ekonomsko organizirane i daju financijsku stabilnost i u konačnici potiču iseljavanje cijelih obitelji. Zaključujemo da je ulazak u EU glavni faktor koji je potaknuo veliki pad broja stanovnika.

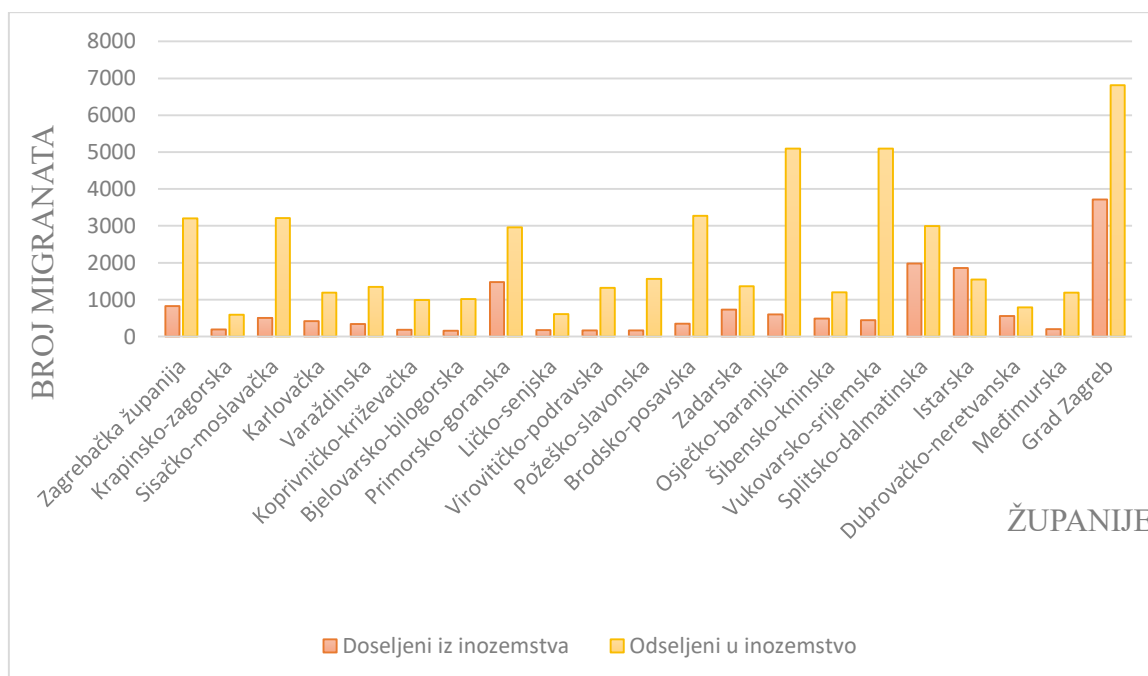
Tablica 6: Vanjske migracije u Hrvatskoj nakon ulaska u Europsku uniju po spolu

Godine	Doseljeni iz inozemstva			Odseljeni u inozemstvo		
	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno
2013	5 424	4 954	10 378	7 902	7 360	15 262
2014	5 672	4 966	10 638	11 602	9 256	20 858
2015	6 541	5 165	11 706	15 936	13 715	29 651
2016	8 388	5 597	13 985	19 703	16 733	36 436
2017	9 819	5 734	15 553	26 216	21 138	47 352
2018	19 415	6 614	26 029	21 756	17 759	39 515
2019	29 147	8 579	37 726	23 195	16 953	40 148
2020	24 911	8 503	33 414	21 927	12 119	34 046

Izvor: DZS (2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020.)

Osim što je olakšana i povećana emigracija, članstvom u EU također je ubrzan proces selidbe iz sela u grad. Danas Hrvatska ima pad broja stanovnika u gotovo svakoj županiji, što do 2013. nije bio slučaj (vidjeti Grafikon 3).

Grafikon 3: Vanjske migracije po županijama u 2017. nakon ulaska u Europsku uniju

Izvor: DZS (2017.)

3.2.2. Unutarnja migracija stanovništva Hrvatske nakon ulaska Hrvatske u EU

Prema podacima iz Tablice 7 primjećujemo da se broj unutarnjih migracija znatno povećao. Prije EU, bio je od 66-70 tisuća, a sada je imigranata od 70-80 tisuća svake godine. Također vidimo su migracije među gradovima/općinama i među županijama i dalje najčešće vrste migriranja. U odnosu na razdoblje prije EU, migracije među županijama su doživjele najveći porast, što potvrđuje da je selidba iz sela u grad sve izražajnije.

Tablica 7: Unutarnja migracija stanovništva RH nakon ulaska u EU

Godine	Preseljeno stanovništvo			Ukupno
	Među naseljima istoga grada/općine	Među gradovima/općinama iste županije	Među županijama	
2013	16 827	30 054	29 959	76 840
2014	15 983	30 947	33 806	80 736
2015	14 241	28 268	33 418	75 927
2016	14 890	28 350	31 512	74 752
2017	13 869	27 278	30 433	71 580
2018	14 238	27 081	30 384	71 703
2019	14 290	26 982	30 518	71 790
2020	12 870	24 841	26 444	64 155

Izvor: DZS (2020.)

Unatoč ulasku u Europsku uniju i mnogim promjenama koje je ona donijela, unutarnje migracije prema spolnoj strukturi nisu se puno promijenile. I dalje veći broj žena migrira nego muškaraca te se razlika između njih i povećala (vidi Tablica 8). Zaključujemo da je ključni razlog koji je tome pridonio bio sve veća migracija muškaraca izvan Hrvatske umjesto unutar Hrvatske koja je potaknula žene na migraciju kako bi pronašle posao koji bi im omogućio financijsku stabilnost i neovisnost.

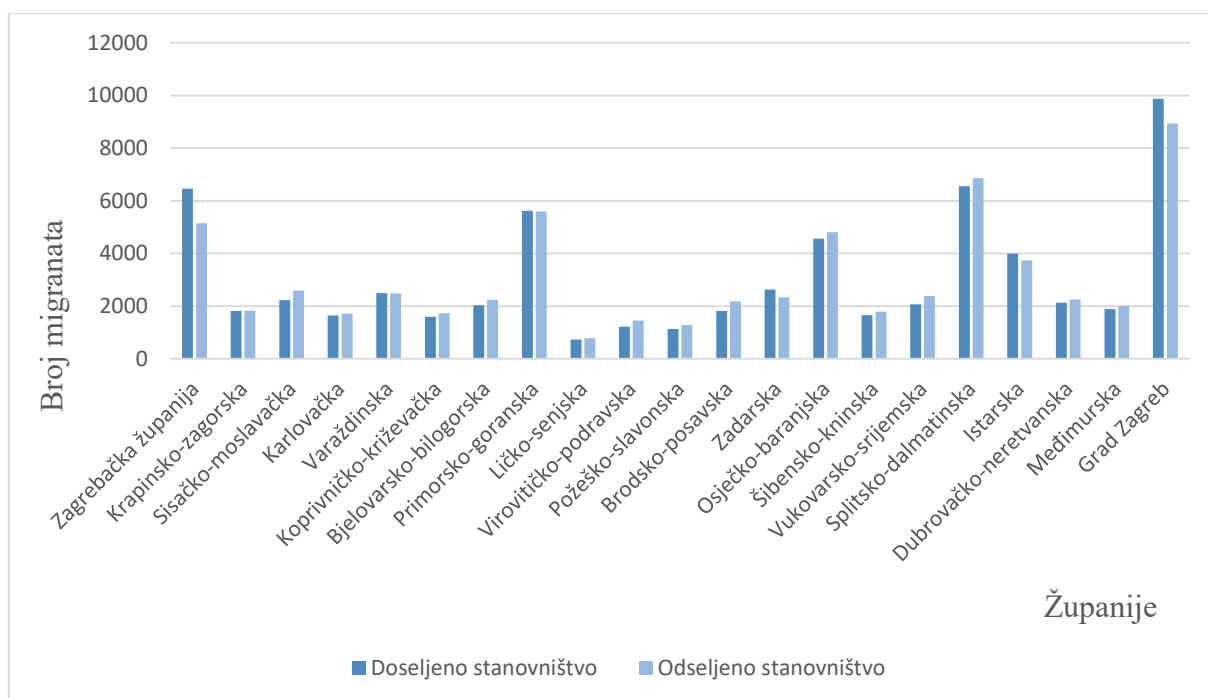
Tablica 8: Unutarnja migracija u Hrvatskoj prema području preseljenja po spolnoj strukturi nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju

Godine	Spol		Preseljeno stanovništvo			Ukupno
	Muškarci	Žene	Među naseljima istog grada/općine	Među gradovima/općinama iste županije	Među županijama	
2013	35 273	41 567	16 827	30 054	29 959	76 840
2014	36 867	43 869	15 983	30 947	33 806	80 736
2015	34 256	41 671	14 241	28 268	33 418	75 927
2016	33 830	40 922	14 890	28 350	31 512	74 752
2017	32 365	39 215	13 869	27 278	30 433	71 580
2018	32 411	39 292	14 238	27 081	30 384	71 703
2019	32 441	39 349	14 290	26 982	30 518	71 790
2020	29 478	34 677	12 870	24 841	26 444	64 155

Izvor: DZS (2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 ,2020.)

Grafikon 4 prikazuje nam kako se unutarnja migracija odvijala prema županijama u 2020. Zagrebačka županija i grad Zagreb su županije sa najvećim brojem imigranata, što znači da je najveći broj građana doselio u te dvije županije. Najviše odseljenog stanovništva bilo je u Osječko-baranjskoj, Splitsko-dalmatinskoj i Sisačko-moslavačkoj županiji. Grafikon potvrđuje tvrdnje o sve većoj depopulaciji i napuštenosti sela i odlasku mladih, ambicioznih osoba u velike gradove.

Grafikon 4: Unutarne migracije prema području preseljenja u Hrvatskoj nakon ulaska u Europsku uniju prema županijama u 2020.

Izvor: DZS (2020.)

4. Uzroci migracija i posljedice na hrvatsku i njenu budućnost

4.1. Uzroci koji potiču emigraciju

Razlozi koji potiču emigraciju mogu se podijeliti na:

1. Ekonomski
2. Društveni
3. Prirodni

Najčešći **ekonomski** uzrok migracija hrvatskog stanovništva je sve veći nerazmjer u privrednim i demografskim prilikama između različitih područja. Kao što smo iz podataka prijašnjih tablica i grafikona vidjeli, u Hrvatskoj je sve veći trend selidbe iz sela u grad čime dolazi do neujednačenosti naseljenosti određenih dijelova Hrvatske. Hrvatska naselja, manja mjesta i otoci, ponajviše u Hrvatskom zagorju, Slavoniji i Dalmaciji gube mlado stanovništvo i većinom ostaju samo stariji stanovnici. Razlog njihovog odlaska su loša razvijenost gospodarstva u tim područjima zbog kojeg su limitirane poslovne mogućnosti i povećava se nezaposlenost. U području sa takvim mogućnostima i okolnostima zbog prevelikog rizika mala je mogućnost nekog poslovnog uspjeha. Zbog toga velik broj mladih ljudi odlazi u mjesta gdje će pronaći bolje plaćen posao, obrazovanje i uvjete za životom. Ta područja nazivamo migracijska.

Društveni čimbenici najčešće su uzrokovani zbog nacionalnosti, vjere, rase, ratovi, političke nestabilnosti i slično. **Prirodni** čimbenik je onaj o kojem se nedovoljno priča, ali često ima velik utjecaj na broj migracija. Prirodne migracije mogu nastati zbog elementarnih nepogoda kao što su požar, poplava, suša, potres, tuča, epidemija koje mogu uništiti cijelo gospodarstvo nekog područja (Barić, Čavrak, Družić, Kovačević, Obadić, Tica ... Nadoveza, 2016; str. 175). Vidjeli smo u 2014. kada je velika poplava u Slavoniji uništila velik broj naselja kao što su Gunja, Drenovci, Račinovci, Đurići i mnogo drugih. Tada je puno broj ljudi migriralo jer nisu imali osnovne uvjete za život obitelji, stanovanje, školovanje, posao, infrastrukturu i dr.. U prosincu 2020. u 12:19 sati, jak potres od 6,2 po Richteru pogodio je Petrinju i velik broj manjih mjesta te napravio stambenu, infrastrukturnu i društvenu štetu tom području. Potres je uništio gotovo cijeli grad, ubio sedmero ljudi i ostavio mnoge bez svojih domova i prisilio ih na migraciju (PMF, 2021).

4.2. Uzroci koji potiču imigraciju

Iako u Hrvatskoj živi sve manje ljudi, i dalje postoji velik broj čimbenika koji potiču imigraciju. Jedan od njih je osamostaljenje Hrvatske od Jugoslavije i promjena političke vlasti. Takve imigrante nazivamo političkim imigrantima jer je osnovni razlog njihove emigracije bio neslaganje s tadašnjom političkom vlasti i državnim uređenjem u Jugoslaviji (Colic-Peisker, 2008). S obzirom na to da su se iselili u udaljene prekoceanske zemlje, no još više s obzirom na razlog njihova iseljenja, za tu je populaciju već i kratak posjet, a kamoli povratak, sve do neovisnosti Hrvatske 1991. godine bio teško ostvariv. Neuspješna emigracija također potiče imigraciju. To su migranti koji se nisu uspjeli integrirati u svoje zemlje domaćina zbog predrasuda i stereotipa s kojima su se susreli u inozemstvu. Njihove poteškoće u aktivnom sudjelovanju u primajućim društvima ili u prilagođavanju društvima domaćina bili su dovoljno jaki da ih motiviraju na povratak (Cassarino, 2004). Osim neuspješnih migranata, vraćaju se i uspješni. Jedan od najvažnijih uzroka za njihovu imigraciju je pomoć i poboljšanja matičnoj državi. Takve imigrante nazivamo inovativni imigranti. Oni su spremni iskoristiti sva svoja znanja, imovinu i vještine steknute u inozemstvu. Ono što također Hrvatska pruža je prilika za miran i siguran život. Hrvatska nije napućena zemlja, niska je razina kriminala te osobe koje žive u velikim državama i gradovima mogu se opustiti i prepustiti ugodnijem životu bez puno stresa. Zbog toga velik broj imigranata su umirovljenici koji se odluče vratiti u Hrvatsku na svoju djedovinu ili da steknu komad zemlje i stvore dom gdje će provesti svoju starost (Cassarino, 2004). Ipak najvažniji motiv za useljavanje Hrvata i stranaca u Hrvatsku je prilika za pronalazak posla zato što Hrvatska ima manjak radne snage i puno otvorenih radnih mjesta. U zadnjih nekoliko godina povećao se broj državljana trećih zemlja koji su doselili u Hrvatsku, što je znatno povezano sa ulaskom u EU. Prema istraživanju Božića, Kuzmanovića i Barade (2013.) na uzorku od 61 osobe istraženi su njihovi razlozi useljenja u Hrvatsku. Svi ispitanici su stranci a najviše njih (93%) su državljani BIH. Kao najvažnije razloge imigracije i rada u Hrvatskoj naveli su:

- Bolji uvjeti rada u odnosu na sadašnju zemlju u kojoj rade
- Geografska blizina
- Veća zarada
- Nemogućnost pronalaska posla u struci
- Mogućnost poslovnog napretka
- Rodbina u Hrvatskoj

Dobiveni podaci pokazuju da su među stranim radnicima najzastupljeniji hranitelji obitelji koji doznakama uzdržavaju svoje obitelji. Nadalje, riječ je o relativno slabije obrazovanoj populaciji u usporedbi s ukupnom populacijom Hrvatske.

4.3. Razlozi i posljedice iseljavanja seoskog stanovništva u RH

Do 21. stoljeća i razvitka novih industrija i pojave velikih gradova, većina sela i manjih mjesta bila su gusto naseljena. Ljudi su živjeli na vlastitoj zemlji, bavili se gospodarstvom, obrađivali zemlju i uzgajali životinje, sami stvarali hranu što im je bilo dovoljno za jednostavan, skroman život ali koji je zahtijevao težak i stalan rad. No, razvitkom industrija i novih tehnologija, otvorile su se potrebe za novim poslovima. Događale su se i promjene društvenih uređenja, geopolitičke promjene i sve to je dovodilo do promjena u načinu života i životnim potrebama. Kako je industrija koncentrirana oko gradova posljedica je bila da je sve više ljudi odlazilo živjeti u gradove što je s vremenom dovelo do depopulacije i propadanja hrvatskih sela i veće urbanizacije. Velik je broj razloga zašto se ljudi sa sela odlučuju za odlazak u grad. Jedan od glavnih problema na selu su manja mogućnost zaposlenja, zarade i ostvarivanja modernijeg, kvalitetnijeg i lakšeg načina života. U hrvatskim selima niža je gustoća naseljenosti pa je i manja gospodarska razvijenost. Poduzeća su manja, sa manjim brojem zaposlenih. Tako da mogućnost zapošljavanja po stanovniku je ograničena te su mnogi prepušteni naći posao negdje drugdje. Pored toga razlog odlaska su i niža primanja, plaće u tim područjima, često i za istu vrstu posla su niže u odnosu na gradove te kao takve nisu dovoljne da osiguraju pojedincu ili cijeloj obitelji željenu kvalitetu života. Mlado stanovništvo je ono koje najviše napušta sela. U prošlosti kao i danas, najveći motiv mladima za odlazak je obrazovanje i mogućnost drugačijeg, modernijeg načina života. Gradovi nude bolje obrazovanje, različite profile srednjih škola, one na kojima se može steći razna znanja i vještine koje im na selu nisu dostupne. Također kulturni, sportski, zabavni, socijalni aspekti su drugačiji, puno bogatiji što im se čini perspektivnije i atraktivnije (Žutinić, Kovačić, Grgić, Markovina, 2010). Jedna od najvećih prednosti grada je njegova dinamična gradska prometna povezanost, koja mladima omogućava jednostavniju komunikaciju u svim segmentima života, rada i kulturno-socijalnih područja. Prema istraživanju Grgića, Žimbrega i Tratnika (2010.) od 914 ispitanika od 24 do 45 godina u seoskom području Republike Hrvatske istraženi su čimbenici koji najviše utječu na iseljavanje seoskog stanovništva RH.

Kao najvažniji čimbenici navedeni su:

- Mala mogućnost zaposlenja
- Manja mogućnost zarade
- Loši uvjeti za školovanje
- Nedostatak zdravstvenih usluga
- Niži životni standard
- Nedostatak trgovina i uslužnih djelatnosti
- Nedostatak socijalnih usluga

Na temelju ova dva izvora možemo zaključiti da se velik broj građana, naročito mladih odlučuje za odlazak u grad jer je ono mjesto u kojem je sve dostupnije, način života atraktivniji i imaju veći izbor pronalaska bolje plaćenog posla.

Unatoč svim ovim prednostima, i dalje ima ljudi koji preferiraju život na selu zbog njegovih jedinstvenih obilježja. Neki od njih su: bolji prirodni uvjeti i veći suživot s prirodom, manja je zagađenost prostora, veći slobodan prostor, više je fizičkih aktivnosti, zdravija je prehrana, veće su obiteljske veze, veća je osobna sigurnost, život je manje stresan, manji su troškovi života i veća je privatnost pojedinca (Žutinić, Kovačić, Grgić, Markovina, 2010).

Unatoč svim prednostima sela, broj ljudi iz godine u godinu pada. Daljnja depopulacija sela dovela bi do prevelike urbanizacije, posebice velikih gradova, daljnji neravnomjerni razvitak Republike Hrvatske te nedovoljno iskorištenje prostornog, proizvodnog i ljudskog potencijala. Kako bi se spriječilo daljnje iseljavanje, trebalo bi unaprijediti povezanost sela sa većim gradovima, povećati mogućnost zaposlenja i izjednačiti visinu dohotka, poticati na razvoj poljoprivrede prema specifičnosti područja, podupirati stambeno zbrinjavanje, unaprijediti društvenu, fizičku, socijalnu i komunalnu infrastrukturu (Žutinić, Kovačić, Grgić, Markovina (2010).

4.4. Uzroci i posljedice odlaska mladih iz Hrvatske

Osim napuštenih sela i neravnomjernog razvitka i naseljenosti određenih dijelova, Hrvatska također ima problem sa sve većim iseljavanjem mladog stanovništva. Uzroci koji pridonijeli iseljavanju mladih u inozemstvo su globalizacija i brz razvoj tehnologije koji su stvorili nova radna mjesta i veću potrebu za radnom snagom te omogućili lakše informiranje i pronalazak posla. Trend iseljavanja mladih iz Hrvatske potaknut je, i ekonomskom krizom koja je Hrvatsku pogodila 2008. godine. Porast nezaposlenosti i nezadovoljstva Hrvatskom se proširio, a

globalizacija je samo omogućila lakše migracije i kretanje stanovništva (Lešić, 2018). Dodatni poticaj mladima dogodio se 1.7.2013. kada je Hrvatska ušla u EU. Ulaskom u EU stanovnicima se otvorilo tržište rada u zemljama članicama, tj. dobili su mogućnost lakšeg i jednostavnijeg zapošljavanja i stanovanja. Da je ova tvrdnja istinita vidjelo se u trećem poglavlju ovog rada pomoću tablica i grafikona kada se od 2013. izrazito povećao broj iseljenih stanovnika iz Hrvatske kao posljedica ulaska RH u EU.

Osim mladog stanovništva povećao se i odlazak visokoobrazovanih ljudi i znanstvenika. Taj proces nazivamo „brain drain“ ili „odljev mozgova“.

Postoji još mnogo razloga zbog kojih gubimo sve više mladog stanovništva. Jedan od njih je nezaposlenost i teškoća pronalaženja posla. Prema istraživanju Dedukić (2021.) od 1041 ispitanika sa preddiplomskih i diplomskih sveučilišnih studija, prema njihovom mišljenju najveći razlozi u Hrvatskoj za teško pronalaženje posla su: nepostojanje adekvatnih programa zapošljavanja, nedovoljan broj radnih mjesta na tržištu rada, nedovoljna upućenost mladih u mogućnosti zapošljavanja te nedostatna kompetentnost s obzirom na zahtjeve poslodavaca.

Prema ovim problemima možemo zaključiti da je u Hrvatskoj nedovoljna povezanost tržišta rada sa zaposlenicima, zaposlenici nisu dovoljno informirani o poslovima koji se nude na tržištu i nema dovoljno programa koji bi im nudili posao i poticali ih na zapošljavanje. Također obrazovni sustav Republike Hrvatske ne slijedi dinamične zahtjeve tržišta rada i poslodavaca te je jedan od najvećih izazova poslodavaca u Hrvatskoj upravo pronalaženje adekvatne radne snage. To znači da zbog lošeg obrazovnog sustava mladi ljudi nisu dobro pripremljeni i obučeni kako bi zadovoljavali zahtjeve za rad koji su potrebni određenim poslodavcima.

Potvrda ovog problema je da je Hrvatska rangirana među trima najlošijim članicama prema sedam osnovnih pokazatelja tržišta rada: stopi nezaposlenosti, stopi zaposlenosti, stopi aktivnosti stanovništva, udjelu dugotrajno nezaposlenih, udjelu vrlo dugotrajno nezaposlenih, prosječnom trajanju duljine radnog vijeka, te stopi nezaposlenosti mladih.

U istraživanju o problemima pronalaska tražene radne snage, ispitanici poslodavci naveli su poteškoće na koje nailaze pri pronalaženju odgovarajućih zaposlenika:

1. Nedostatak kandidata s traženim radnim iskustvom
2. Nedostatak kandidata s traženom razinom obrazovanja
3. Nedostatak kandidata koji su spremni raditi za određenu plaću
4. Nedostatak kandidata s prikladnim obrazovnim smjerom/programom

Osim nezaposlenosti i teškog pronalaženja posla, velik broj mladih Hrvata i Hrvatice odlazi zbog nedovoljno radnih mjesta u struci te manjih plaća. Velik broj građana odbija posao u Hrvatskoj jer će u inozemstvu dobiti posao koji je puno bolje plaćen te sa mnogo boljim uvjetima rada. Još neki od razloga su: rat i posljedice rata, kriminal u privatizaciji, bankarska pohlepnost, nesposobna vodstva političkih stranaka, korupcija i nepotizam.

Države u koje mladi Hrvati najčešće iseljavaju su: Njemačka, Austrija, Irska i Italija.

¹Prema istraživanju Tade Jurića (2017.), 1200 Hrvata iseljenih u Njemačku izrazilo je svoje razloge za emigraciju iz Hrvatske. Neki od najvažnijih su:

- Neučinkovito pravosuđe
- Komunističko naselje u glavama ljudi
- Bankarska pohlepa
- Lijenost Hrvata
- Nesposobno državno vodstvo i loše organizirana država
- Kriminal u privatizaciji i pretvorbi

Posljedice sve većeg iseljenja mladog i obrazovanog hrvatskog stanovništva biti će da će broj stanovnika RH znatno pasti. Do 2080. predviđa se da će u Hrvatskoj živjeti svega 2 milijuna i 900 tisuća stanovnika. Osim pada broja stanovnika, konstantnim odlaskom mladih doći će do starenja stanovništva. Starenjem stanovništva Hrvatska će imati još veći manjak radne snage i postat će siromašnija.

Način na koji bi RH mogla ublažiti ovaj problem bilo bi razvijanje strategija socioekonomskog razvoja kao što su:

- a) reforma obrazovnog sustava koja bi omogućavala korištenje stečenih znanja i vještina nakon školovanja,
- b) poboljšavanje radnih uvjeta
- c) povećanje plaća osobama s posebnim profesionalnim sposobnostima
- d) postizanje optimalnog odnosa između broja stanovnika zemlje i stope zaposlenosti.

¹ • Jurić T. (2017.), Suvremeno iseljavanje Hrvata u Njemačku: karakteristike i motivi, broj 3, 337-371., preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/292578>

4.5. Posljedice povećanog broja migracija i pada broja stanovnika za budućnost RH i prijedlog za rješavanje tog problema

Početak 21. stoljeća Hrvatska se suočava sa velikim brojem migracija stanovnika. Ona se trenutno nalazi u 8. iseljeničkom valu migracija. Glavni razlozi nastanka ovog vala su velika ekonomska kriza 2008. godine i ulazak države u EU. Ulaskom u europsku uniju, Hrvatska je ušla u unutrašnje tržište EU koje je omogućilo lakšu emigraciju hrvatskim stanovnicima u bogate europske zemlje. Zbog sve većeg broja emigracija, država bi se mogla suočiti sa mnogo negativnih posljedica u budućnosti (Jerić, 2019).

Najveća posljedica velikog broja iseljenika je pad broja stanovnika. Predviđa se da bi RH do 2040. mogla ostati bez 800 000 stanovnika tj. 20% sveukupnog stanovništva. Tako velik broj izgubljenih ljudi sam po sebi donosi mnoge probleme i posljedice. Gubitkom stanovnika povećati će se broj starijeg stanovništva, zbog čega će se smanjiti broj fertilnih žena, i time će se rađati sve manje djece. Sve manjem broju fertilnih žena pridonijeli su također i novi socio-kulturni čimbenici kao što su: Sve je veći broj osoba koje ne stupaju u brak, odlučuju kasnije imati djecu ili uopće ne imati djecu. Danas je veći fokus na karijeri. U Hrvatskoj je problem to što mladi dugo ostaju živjeti kod roditelja zbog financijske sigurnosti pa zbog toga kasnije osnivaju obitelji. Zbog manjka rođene djece biti će manje djece u osnovnoj i srednjoj školi te će se zbog toga zatvoriti velik broj škola, biti će potrebno manje profesora pa će kvalifikacije potrebne za taj posao biti niže. Manjak stanovnika značiti će povećanje urbanizacije i veći broj napuštenih sela. RH će u budućnosti postati atraktivna destinacija za strane umirovljenike iz EU (Nejašmić, 2012).

Država će u budućnosti imati i manjak radne snage u muškom i ženskom kontingentu. Osim smanjenja radnika biti će i manje mladih radnika a sve više starijih što će otežati gospodarski napredak jer se starije osobe teže prilagođavaju tehničkom napretku, imaju nižu proizvodnost rada i nisu dovoljno poduzetne. Osim što će više starijih stanovnika napraviti probleme u tehnološkom napretku rada, mirovinski sustav će postati teško financijski održiv zbog prenapučenosti. Također dovest će u probleme i zdravstveni sustav čiji će se proračun za zdravstvenu skrb o starijim osobama udvostručiti jer će nedostatak mladih značiti manjak skrbnika koji se brinu o tim osobama, pa će velik broj njih biti osuđen na samostalan život bez ikakvih kontakata i pomoći (Nejašmić, 2012).

Kako bi spriječila ove crne prognoze, Hrvatska mora pronaći način kako smanjiti pad broja stanovnika. Ovo su jedni od prijedloga:

- povećanje dobne granice za ostvarivanje mirovina
- smanjenje jaza između rashoda mirovine i prihoda od doprinosa u I. stup
- povećanju kvota za uvoz stranih radnika
- usklađivanjem tržišta rada s obrazovnim sustavom
- Povećanje rodности
- Model povratka obitelji iz dijaspore

Povećanjem dobne granice za ostvarivanje mirovina željelo bi se smanjiti broj osoba koje odlaze u mirovinu. Smanjenjem jaza između rashoda mirovine i prihoda od doprinosa u I. stup trebalo bi dovesti do smanjivanja izdavanja iz državnog proračuna. Povećanjem kvota za uvoz stranih radnika smanjio bi se broj nekvalificiranih stranih radnika koji ulaze u zemlju. Usklađivanjem tržišta rada s obrazovnim sustavom Hrvatska bi omogućila bolje obrazovanje mladima i stvorila bi kvalificiraniju radnu snagu koja bi joj pomogla u stvaranju tehnološkog napretka.

Populacijska politika trenutačno je u Republici Hrvatskoj problem društva. Ona može imati različita polazna stanja i različite ciljeve pa tako nije ista u svim zemljama. Da bi se donijela adekvatna populacijska politika nužno je istražiti i dobro analizirati prošlost, biti svjestan trenutačnog stanja i na osnovi toga utvrditi kako će to izgledati u budućnosti. Upravo to upućuje na dugoročnost demografskih čimbenika, što omogućuje projekciju budućega demografskog stanja. Sve to je iznimno važno kako bi znali u kojem smjeru graditi populacijsku politiku (Lamza Maronić, 2012.)

U svome radu „Neizvjesna demografska budućnost Hrvatske“, ²Šterc (2012.), predložio je dva modela za rješavanje problema gubitka stanovništva.

Povećanje rodности je model kojem je cilj vratiti rodnost na onu iz 1980-tih kada se u Hrvatskoj rađalo oko 55 000 djece u godini tj. Povećati rodnost sa 3.8% na 4.8%. Vlada Hrvatske nužno

² • Šterc, S. ; Komušanac, M. (2012). Neizvjesna demografska budućnost Hrvatske – izumiranje i supstitucija stanovništva ili populacijska revitalizacija...?, Društvena istraživanja, 21 (3): 693–713., preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/133671>

mora demografsku problematiku postaviti na razinu strateškoga nacionalnog značenja o kojem ovisi ukupni razvoj i opstanak samostalne države i očuvanje hrvatskoga teritorija i svih njegovih vrijednosti. Vlada bi trebala izdvojiti dio proračunskih sredstava za tu namjenu u visini od 1,6 do 3,2%. Time bi se omogućilo da svako rođeno dijete dobije 5000 do 10 000 eura.

Model povratka obitelji iz dijaspor je drugi plan kako smanjiti pad broja stanovnika. U dijaspori živi oko 2,5 milijuna Hrvata, što je oko 650 000 žena, Hrvatska dijaspora ima veliki potencijal. Cilj bi bio povratak dijaspor u domovinu i potencijalna revitalizacija ukupnoga stanovništva u zemlji. Hrvatskoj treba povratak svih veza s dijasporom, njezino uključivanje u sve tokove u zemlji. Svako obitelji koja bi se vratila dala bi se naknada za svako rođeno dijete.

Kombinacijom tih modela uz prihvaćanje strateškoga značenja demografske problematike za opstanak hrvatske države i naroda, postigli bi se relativno brzo planirani i za gospodarski i opći razvoj potrebni rezultati, bez posebnih aktivnosti raznih tijela i institucija, usporavanja skupoga, velikog i tromog administrativnog sustava i silnih sterilnih rasprava o potrebnosti postupanja.

5. Zaključak

Migracija predstavlja veliki problem za budućnost Hrvatske. O njoj se dovoljno ne priča, ne radi sistematski i ciljano. Od početka desetljeća iz zemlje se iz godine u godinu iseljava sve više građana i pada broj stanovnika. Unatoč stalnom padu stanovnika vlasti RH nisu napravile nužne korake kako bi se porast emigracija spriječio te nam prijete ozbiljne posljedice koje će dovesti zemlju u još težu situaciju nego sada. Krajnje je vrijeme za pobliže istraživanje povratnih migracija vezanih za današnju Hrvatsku. Demografska slika Hrvatske je u deficitu i nastavi li se ovaj trend Hrvatska bi uskoro mogla ostati bez radno sposobnog stanovništva što stvara dodatne probleme, osim demografskih. Ako država ne pokrene neku populacijsku politiku kako spriječiti masovno iseljavanje i starenje naroda, Hrvatska će se suočiti sa daljnjim padom broja stanovnika, manjkom rođene djece, staranjem stanovništva, prevelikom urbanizacijom, financijskim padom mirovinskog sustava i preopterećenju zdravstvenog sustava. Djeca, ukoliko budu odrastala u drugoj državi, automatski će preuzeti njihove izvorne kulturne obrasce ponašanja, te svojom domovinom neće smatrati Hrvatsku, nego zemlju u kojoj su se rodili i u kojoj su odrasli. Time nam dugoročno prijete i nestanak nacije te našeg identiteta, običaja i tradicije. Većina migranata koji su se iselili iz Hrvatske u mlađoj dobi neće imati motiv i potrebu vratiti se, nego će manji broj njih tek razmišljati o povratku u starijoj dobi, kada će biti penzioneri. Na taj način neće biti doprinos našem mirovinskom sustavu te svim drugim političko-ekonomskim aspektima. Trebalo bi detaljnije analizirati bit problema i spriječiti migracije onih obitelji koje su jednostavno prisiljene otići zbog čisto ekonomskih razloga, a koje bi ostale ukoliko bi pronašle odgovarajući posao i imale zadovoljavajuća primanja. Hrvatska će prije svega morati pronaći način kako povećati rodnošću. Jedan od načina bio bi povećanje naknada za rođenu djecu. Država može obećati neke povlastice, poticaje i nagrade za osobe koje se odluče za povratak u zemlju. Jedini način kojim se kratkoročno može smanjiti broj umirovljenika je povećanje dobne granice za mirovinu ili smanjenje mirovina. Jedan od najvećih problema s kojim ćemo se suočiti je manjak radne snage. Država je pokušala uvođenjem stranih radnika popuniti radna mjesta i povećati količinu radne snage ali to nije dugoročno rješenje jer se time u budućnosti gubi nacionalni identitet. Bolje rješenje je usklađivanjem tržišta rada s obrazovnim sustavom. Time bi se unaprijedilo znanje i stručna sprema koja je potrebna radnicima za obavljanje traženih poslova današnjice. I dalje nije kasno za demografski spas države, ali trebalo bi reagirati što je prije moguće.

Literatura

- Barić V., Čavrak V., Družić I., Kovačević Z., Obadić A., Tica J. ... Nadoveza O., (2016.), *Gospodarstvo Hrvatske*, Zagreb, Ekonomski fakultet sveučilišta u Zagreb.
- Bejaković, P. (2002). Alica Wertheimer-Baletić: Stanovništvo i razvoj. *Mate - Zagreb*, Biblioteka Gospodarska misao, Zagreb 1999., str. 655.. *Ekonomski pregled*, 53 (3-4), 404-410, preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/44117>
- Božić S., Kuzmanović B., Barada V. (2013.), *Strani radnici u Hrvatskoj: porijeklo, status, orijentacije*, broj 3: 367-404, preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/174184>
- Colic-Peisker V. (2008.), *Migration, Class, and Trans-national Identities, Croats in Australia and America*, University of Illinois Press, Urbana – Chicago, str. 252, preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/70612>
- Čapo Žmegač J. (2010.), *Različiti pristupi povratnim migracijama, primjer Hrvatske*, Stud. ethnol. Croat., vol. 22, str. 11-38, Zagreb, 2010., preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/93261>
- Dedukić, D. (2021). *Kompetencije 21. stoljeća i migracije visokoobrazovanih mladih u Republici Hrvatskoj*, *Forum za sigurnosne studije*, 4-5(4-5): 124-147., preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/394584>
- Državni zavod za statistiku (2010.), *Priopćenje, Migracija stanovništva Republike Hrvatske u 2010.*, Zagreb, na dan 15. lipnja 2011., preuzeto s: https://web.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2011/07-01-02_01_2011.htm
- Državni zavod za statistiku (2011.), *Priopćenje, Migracija stanovništva Republike Hrvatske u 2010.*, Zagreb, na dan 15. lipnja 2011., preuzeto s: https://web.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/07-01-02_01_2012.htm
- Državni zavod za statistiku (2012.), *Priopćenje, Migracija stanovništva Republike Hrvatske u 2011.*, Zagreb, na dan 29. lipnja 2012., preuzeto s: https://web.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2013/07-01-02_01_2013.htm
- Državni zavod za statistiku (2015.), *Priopćenje, Migracija stanovništva Republike Hrvatske u 2014.*, Zagreb na dan 10. srpnja 2015., preuzeto s: https://web.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2015/07-01-02_01_2015.htm
- Državni zavod za statistiku (2017.), *Priopćenje, Migracija stanovništva Republike Hrvatske u 2014.*, Zagreb na dan 10. srpnja 2015., preuzeto s: https://web.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2018/07-01-02_01_2018.htm

- Državni zavod za statistiku (2019.), Priopćenje, Migracija stanovništva Republike Hrvatske u 2018. Zagreb na dan 24. srpnja 2019., preuzeto s: https://web.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2019/07-01-02_01_2019.htm
- Državni zavod za statistiku (2020.), Priopćenje, Migracija stanovništva Republike Hrvatske u 2020. Zagreb na dan 23. srpnja 2021., preuzeto s: <https://podaci.dzs.hr/2021/hr/9939>
- Državni zavod za statistiku (2021.), Vanjska migracija stanovništva Republike Hrvatske, na dan 30. lipnja 2021., preuzeto s : <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/stanovnistvo/migracija-stanovnistva/>
- Grgić I, Žimbek T., Tratnik M., (Srpanj, 2010.), Čimbenici iseljavanja seoskog pučanstva u Republici Hrvatskoj, Agronomski glasnik, 72 (2-3): 143–162., preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/96346>
- Hrvatska enciklopedija (2021.), Migracija, preuzeto 11. 6. 2022. s: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=40619>
- Jean-Pierre Cassarino. Theorising Return Migration: The Conceptual Approach to Return Migrants Revisited. International Journal on Multicultural Societies, UNESCO, 2004, 6 (2), pp.253-279. hal- 01237439, preuzeto s: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-01237439/document>
- Jerić, M. (2019). Suvremeno iseljavanje Hrvata: kakva je budućnost Republike Hrvatske?, Oeconomica Jadertina, 9 (2): 21–31., preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/334907>
- Jurić T. (2017.), Suvremeno iseljavanje Hrvata u Njemačku: karakteristike i motivi, broj 3, 337-371., preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/292578>
- Lajić, I. (2002). Hrvatske migracije početkom 21. stoljeća. Migracijske i etničke teme, 18 (2-3), 135-149, preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/158244>
- Lamza Maronić M., Tokić I. (2012.), Utjecaj demografskih čimbenika na društveno - ekonomski razvoj Hrvatske, Ekonomski vjesnik, 263-270 str., preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/138669>
- Lešić, M. (2018.), Globalizacija i iseljavanje iz Republike Hrvatske, diplomski rad, preuzeto s: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:191:667662>
- Monika Sanchez (2017.), Vrste migracija, preuzeto 5. lipnja 2022 s <https://www.actualidadviajes.com/hr/vrste-migracija/>
- Nejašmić, I: (2011.), Posljedice budućih demografskih promjena u Hrvatskoj/ Consequences of Future Demographic Changes in Croatia, Acta Geographica Croatica, 38 (1): 1–14., preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/126073>

- Penava, M. (2011.), Utjecaj migracija na europsko tržište rada, *Ekonomika misao i praksa*, 20 (2), 335-362, preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/112251>
- PMF (2021.), Godina dana od petrinjskog potresa, preuzeto 8. rujna s: https://www.pmf.unizg.hr/geof/seizmoloska_sluzba/potresi_kod_petrinje?@=1mp74#
- Strephonsays (2018.), Razlika između imigracije i emigracije, preuzeto 2. lipnja 2022. s: <https://hr.strephonsays.com/difference-between-immigration-and-emigration>
- Šterc, S. ; Komušanac, M. (2012). Neizvjesna demografska budućnost Hrvatske – izumiranje i supstitucija stanovništva ili populacijska revitalizacija...?, *Društvena istraživanja*, 21 (3): 693–713., preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/133671>
- Thpanorama (2022.), Prednosti i nedostaci migracije, preuzeto 8. rujna s: <https://hr.thpanorama.com/articles/cultura-general/6-ventajas-y-desventajas-de-la-migracin.html>
- Tomić M., (2020.), Migracije i suvremeno društvo, završni rad, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek
- Žutinić, Đ; Kovačić, D.; Grgić, I.; Markovina, J. (2010). Percepcija kvalitete življenja i namjere o odlasku iz ruralnih sredina, *Društvena istraživanja*, 19 (1-2): 137–159., preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/79800>

Popis tablica i grafikona

Popis tablica:

Tablica 1: Vanjske migracije u Hrvatskoj prije ulaska u Europsku Uniju.....	7
Tablica 2: Vanjske migracije u Hrvatskoj prije ulaska u Europsku uniju po spolu.....	8
Tablica 3: Unutarnja migracija stanovništva RH prema području preseljenja prije ulaska u Europsku uniju.....	10
Tablica 4: Unutarnja migracija u Hrvatskoj prema području preseljenja po spolnoj strukturi prije ulaska Hrvatske u Europsku uniju.....	10
Tablica 5: Vanjska migracija stanovništva Hrvatske nakon ulaska u Europsku uniju.....	12
Tablica 6: Vanjske migracije u Hrvatskoj nakon ulaska u Europsku uniju po spolu.....	13
Tablica 7: Unutarnja migracija stanovništva RH nakon ulaska u EU.....	14
Tablica 8: Unutarnja migracija u Hrvatskoj prema području preseljenja po spolnoj strukturi nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju.....	15

Popis grafikona:

Grafikon 1: Vanjske migracije Republike Hrvatske po županijama u 2010. prije ulaska u Europsku uniju.....	9
Grafikon 2: Unutarnje migracije prema području preseljenja u Hrvatskoj prije ulaska u Europsku uniju prema županijama u 2012.....	11
Grafikon 3: Vanjske migracije po županijama u 2017. nakon ulaska u Europsku uniju.....	13
Grafikon 4: Unutarnje migracije prema području preseljenja u Hrvatskoj nakon ulaska u Europsku uniju prema županijama u 2020.....	16